

BUDAPEST, III. KERÜLET, SZENTENDREI ÚT-ÁDÁMFÖLDI UTCA (HRSZ. 23033)

BKISZ szennyvízcsatorna

Lelőhely-azonosító: 62624

Kulcsszavak: őskor, neolitikum, szórvány, római kor, település, szórvány

BUDAPEST, DISTRICT III, SZENTENDREI ROAD-ÁDÁMFÖLDI STREET (PLOT NO. 23033)

BKISZ Sewer Line

Site ID: 62624

Keywords: Prehistory, Neolithic, stray finds, Roman Age, settlement, stray finds

A Budapesti Történeti Múzeum 2020. július 10. és augusztus 28. között a „Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetése” projekt VII. ütemével kapcsolatos gépi földmunkák régészeti megfigyelését végezte, amely során őskori szórványleletek, valamint szórvány római kori leletek és objektumok kerültek elő.

A gerincvezetékek a Szentendrei út HÉV vágányoktól nyugatra eső oldalán, az Ádámföldi utca folytatásában a Ringató utcától a Szentendrei út 188. számú telekig, illetve a Szentendrei út Sajtoló és Prés utca közötti szakaszán, valamint a Prés utcába és a Sajtoló utcába beforduló szakaszain futott. A fektetés összesen 423 méter hosszú nyomvonalon nyíltárok technikával, 1 méter széles, az aknáknál két méteresre kiszélesedő munkaárokból folyt. A 190–230 cm mély közműárok a megfigyelés teljes területén elérte a természetes talajrétegeket. A Ringató utcai végponttól a Szentendrei út 180. számú telekig 103, 103,60–105,20 mBf között emelkedő, onnan a Prés utcáig kb. vízszintes felszínen földút futott.

Az útfelület alatt 20–40 cm modern törmelékkel, kövekkel kevert homokos feltöltés, alatta 20–30 cm sötét szürkésbarna homok, majd a sárga homokos, illetve kőzetlisztes homokos altalaj jelentkezett. A szürkésbarna feltalajba több helyen régészeti leletek keveredtek,

Between July 10 and August 28, 2020, archaeological monitoring was carried out by the Budapest History Museum during the seventh phase of the “Budapest Complex Integrated Wastewater Drainage” (BKISZ) project. As a result of the observations, prehistoric (Neolithic) stray finds and scattered Roman-period artifacts and features were identified.

The main pipeline was laid on the western side of the suburban train (HÉV) tracks along Szentendrei Road, from the extension of Ádámföldi Street between Ringató Street and the property at Szentendrei Road 188, as well as along the segment of Szentendrei Road between Sajtoló and Prés Streets, including turning sections into those streets. The trench was opened along a total length of 423 meters, using open-cut techniques. The trench width was 1 meter, widening to 2 meters at the manholes. The utility trench reached the natural soil throughout the monitored area, at a depth of 190–230 cm. From the endpoint at Ringató Street to the property at Szentendrei Road 180, the surface gradually rose between 103.00 and 105.20 a.B.S.I. (above Baltic Sea level), and remained relatively flat up to Prés Street.

1. kép: A Szentendrei u. 174. szám előtti szakasz
(Fotó: Gyenes Gábor)

Fig. 1. Segment in front of Szentendrei Road 174
(Photo by Gábor Gyenes)

2. kép: A Szentendrei út 182. szám előtti szakasz, objektum
(Fotó: Gyenes Gábor)

Fig. 2. Segment and feature in front of Szentendrei Road 182
(Photo by Gábor Gyenes)

a Szentendrei út 174–182. számú telkek előtti szakaszon római kori, az altalajból őskori (újkőkori) edénytöredék, illetve elszórta köves, *tegula*törmelékes réteg látszott. A Sajtoló utca sarkától 10 méternyire észak felé a humuszban szintén római *tegula*- és edénytöredékek voltak. A Szentendrei út 174. számú telek előtti szakaszon egy nagyobb méretű, 6 méter hosszan követhető sekély beásás jelent meg. (1. kép) Betöltésében római kori edénytöredékek, kövek, állatcsont-töredékek és égett agyagdarabok voltak. A felső betöltődési rétegében homokos, planírozott köves csík látszott, amit tiszta, sárgásbarna humuszosodott homok zárt. A köves, planírozott réteg a Szentendrei út 178. számú telek előtt is kitartott. A 182. számú telek előtt egy elmosódott körvonalú, az altalajt vágó beásást találtunk, amiből római kori edénytöredék került elő. Tetejét a modern földút vágta el. (2. kép)

A Szentendrei út 188. szám előtti árok szélessége 80 cm, mélysége 2,2 méter volt. A felső 50 cm-en homokkal kevert humusz, alatta újkori és talán római kori téglatöredékekkel kevert vastag humusztöredék látszott.

Beneath the roadway surface, a 20–40 cm thick sandy fill mixed with modern rubble and stones was documented. Below this, a 20–30 cm dark greyish-brown sand layer was encountered, followed by yellow sandy or silty sandy subsoil. In several locations, archaeological finds were mixed into the greyish-brown topsoil layer. Roman-period materials were found in front of properties at Szentendrei Road 174–182, and Neolithic ceramic fragments and a scattered layer of stones and tile debris (*tegula*) were observed in the subsoil. Approximately 10 meters north of the corner with Sajtoló Street, Roman tile (*tegula*) and pottery fragments were also found in the humus layer.

In front of the property at Szentendrei út 174, a shallow cut feature extending 6 meters in length was documented (Fig. 1). Its fill contained Roman pottery fragments, stones, animal bone fragments, and pieces of burnt clay. In the uppermost fill layer, a compacted gravelly strip was visible, overlaid by clean, yellowish-brown humic sand. This compacted gravel layer continued in

3. kép: Szentendrei út–Sajtoló utca sarka (Fotó: Gyenes Gábor)

Fig. 3. Corner of Szentendrei Road and Sajtoló Street
(Photo by Gábor Gyenes)

A kiásás alsó 40 cm-én sárga homok jelentkezett. A Sajtoló utcában az út alatt közvetlenül sárga homok volt. A Sajtoló utca és a Szentendrei út kereszteződésében az akna számára 2 méter mélységben 2,20x2,20 méter területet ástak ki. (3. kép) Ebben -120 cm-ig kevert feltöltés, alatta egy gázcső, az alatt pedig sárga homok húzódott. Innentől délre a Szentendrei úton 22 méter hosszan megnyitott árokban a murvás út és útalap alatt kb. 30 cm vastag kevert réteg, ez alatt pedig kb. 40 cm vastag sötét szürkésbarna réteg következett. Ebben a rétegben kavicsdarabok és tégladarabkák, téglaszemcsék (újkori, római kori?) voltak megfigyelhetők. Alatta 70-80 cm-től sárga homok látszott. Kb. a Szentendrei út 200/A szám előtt a gerincevezeték árkában és a rá merőleges házi bekötésben 20 cm sóderes út és útalap alatt kavicsos, tégladarabos kevert humusz volt. Ez alatt a kiásás teljes mélységéig sötétbarna réteg, a kiásás alján a sárga altalaj jelentkezett. A Szentendrei út 200/B szám előtt 20 cm vastag sóderes út, alatta 50 cm vastag, világosbarna, agyagos, morzsalékos réteg látszott. Az alatta húzódó laza kevert, barna humuszba egy nagy fa gyökere kapaszkodott, amely csaknem a kiásás aljáig

front of Szentendrei Road 178. In front of Szentendrei Road 182, an ill-defined feature cutting into the subsoil was encountered, which yielded Roman pottery fragments. Its upper portion had been truncated by the modern dirt road (Fig. 2).

At the property of Szentendrei Road 188, the trench measured 80 cm in width and 2.2 meters in depth. The upper 50 cm consisted of humus mixed with sand; beneath this was a thick humus layer containing modern and possibly Roman brick fragments. In the lowest 40 cm, yellow sand was found. In Sajtoló Street, yellow sand appeared directly below the road surface.

At the intersection of Sajtoló Street and Szentendrei Road, a manhole pit measuring 2.20 × 2.20 meters and 2 meters deep was excavated (Fig. 3). Down to -120 cm, the fill was mixed; beneath this, a gas pipe was documented, with yellow sand below it. From this point southward, in a 22-meter stretch of trench along Szentendrei Road, a roughly 30 cm thick mixed layer was observed beneath the gravel road and base layer, followed by a roughly 40 cm thick dark greyish-brown layer. This layer contained gravel, brick fragments, and brick particles (possibly both modern and Roman). Below 70 to 80 cm, yellow sand was encountered.

In front of the property at Szentendrei Road 200/A, the trench and the perpendicular house connection trench revealed a 20 cm thick gravelly road and base layer overlying a mixed humic deposit with gravel and brick fragments. Below this, a dark brown layer extended to the full depth of the trench, terminating in yellow subsoil at the bottom. In front of Szentendrei Road 200/B, a 20 cm thick gravel layer was observed, followed by a 50 cm thick light brown, clayey, crumbly deposit. A large tree root extended into the loose, mixed brown humus below this layer, nearly reaching the bottom of the trench. Beneath it, a grey-speckled yellow clay layer containing a string of pebbles was noted.

It was established that the archaeological features uncovered belong to previously undocumented sites. The sewer line route affected the western section, facing the Mocsáros area, of a low plateau bounded by Keve Street, Kalászi Street, Monostori Road, and Rozália Street. Given the proximity of the Aquincum civilian town and Rómaifürdő, the appearance of archaeological features had been anticipated. However, the narrow trench only confirmed the presence of the site; further interpretation will depend on subsequent observations during earthworks.

leért. Alatta szürke foltos sárga agyagréteg jelentkezett, amelyben kavicsos volt megfigyelhető.

Megállapítható, hogy a feltárt régészeti jelenségek eddig ismeretlen lelőhelyekhez tartoznak. A csatornázás által érintett terület a Keve utca–Kalászi utca–Monostori út–Rozália utca által határolt alacsony plató nyugati, Mocsáros felé eső részén helyezkedett el. Aquincum polgárváros, illetve a Rómaifürdő közelsége miatt a régészeti jelenségek felbukkanására lehetett számítani. A keskeny nyomvonal azonban csak a lelőhely jelenlétét igazolta, értelmezésükhöz a későbbi földmunkák megfigyelései szolgálhatnak újabb adatokkal.

RÉSZTVEVŐK: Fényes Gabriella régész, Gyenes Gábor régésztechnikus

Gyenes Gábor

CONTRIBUTORS: Gabriella Fényes (archaeologist), Gábor Gyenes (archaeological field technician)

Gábor Gyenes